

Одеса 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ SMART-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ	
1.1 Сутність поняття Smart-спеціалізація.....	6
1.2 Smart-спеціалізація - інноваційний підхід для економічного відродження регіонів України.....	11
1.3 Методологія планування регіонального розвитку в Україні.....	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РІВНЯ РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ ВИКОРИСТАННЯ ІТ-ТЕХНОЛОГІЙ В ОДЕСЬКОМУ РЕГІОНІ	
2.1 Характеристика сучасного стану ІТ-сфери.....	28
2.2 Аналіз інвестиційної привабливості ІТ-сфери за допомогою формування ІТ-кластерів.....	36
2.3 Оцінка провідних Smart-технологій ІТ-сфери.....	40
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ РОЗВИТКУ ІТ-ТЕХНОЛОГІЙ В ОДЕСЬКОМУ РЕГІОНІ	
3.1 Розрахунок та аналіз інтегрального показника інвестиційної привабливості.....	47
3.2 Інвестиційний проект розвитку ІТ-технологій (на прикладі міста Одеса).....	51
3.3 Рекомендації щодо розвитку Smart-технологій ІТ-сфери.....	63
ВИСНОВКИ.....	68
Список використаних джерел.....	71

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасному світу притаманний стан постійних системних глобальних змін. Зростає роль інформаційних комунікацій, продуктів і послуг у суспільно-економічному і культурному житті людини. Прорив у розвитку інформаційно-системних технологій визначив глибинні, змістові перетворення в усіх сферах - економіки, політики, соціального захисту тощо.

Через це відбувається відродження цих найважливіших сфер в політиці країн за допомогою Smart-спеціалізації, яка була розроблена Європейською комісією.

Smart-спеціалізація - це можливість обернути синергію науки, бізнесу та місцевого самоврядування на абсолютно нові інвестиційні перспективи регіонів та вивести громади на новий рівень розвитку.

Вона дозволить впроваджувати інновації, використовувати сучасні наукові розробки, застосовувати SWOT-аналіз проектів, створювати нові конкурентні види діяльності. Це фактично новий інструмент регіональної політики, який сприятиме підвищенню інвестиційної активності і конкурентоспроможності регіонів.

Вибір таких пріоритетів повинен відбуватися із врахуванням світових ринкових та технологічних тенденцій інноваційного розвитку та сприяти пошуку тих напрямів економічної діяльності, які є конкурентоспроможними на рівні країни та у міжнародному масштабі.

Підхід Smart-спеціалізації неможливо впровадити, якщо в процесі підготовки регіональної стратегії виконавці не будуть дотримуватися затвердженої методики, особливо в частині широкого публічного обговорення пріоритетів розвитку з представниками інноваційного та експорто-орієнтованого бізнесу, науковців, агенцій регіонального розвитку.

Мета роботи: теоретичні аспекти визначення Smart-спеціалізації в регіонах України, аналіз розвитку потенційного використання ІТ-технологій в Одеському регіоні.

Досягнення поставленої мети обумовило необхідність вирішення таких **завдань**:

- розглянути сутність поняття Smart-спеціалізація;
- визначити методологію планування регіонального розвитку в Україні;
- визначити сучасний стан ІТ-сфери в Одеському регіоні;
- проаналізувати інвестиційну привабливість ІТ-сфери за допомогою формування ІТ-кластерів;
- оцінити провідні Smart-технології ІТ-сфери в Одеському регіоні;
- розрахувати та проаналізувати інтегральний показник інвестиційної привабливості;
- запропонувати інвестиційний проект розвитку ІТ-технологій (на прикладі міста Одеса);
- дати рекомендації щодо розвитку Smart-технологій ІТ-сфери.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні аспекти дослідження SMART-спеціалізації ІТ-технологій.

Об'єкт дослідження – процес обґрунтування доцільності розвитку ІТ-технологій в Одеському регіоні за допомогою формування ІТ-кластерів.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань в роботі використовувалися:

- загальнонаукові: аналогія, системний аналіз;
- логічної абстракції: аналіз і синтез, індукція та дедукція;
- економіко-математичні: факторний, системно-структурного аналізу;
- економіко-статистичного аналізу: табличний, графічний, групування, класифікації;
- маркетингові: SWOT-аналіз, спостереження, опитування;
- експертної діагностики: ранжирування, порівняння, оцінювання.

Інформаційною базою дослідження слугували:

- нормативно-законодавчі акти, що регламентують питання визначення поняття Smart-спеціалізації;
- офіційні дані органів державної статистики України;

- офіційні статистичні дані закордонних офіційних джерел;
- наукові публікації та монографічні видання вчених з проблематики SMART-спеціалізації та розвитку ІТ-сфери.

Публікації та апробація результатів дослідження. В даній роботі була використана публікація Наукового студентського вісника 2019 року № 31 на тему: «Особливості надання освітніх послуг в ІТ-сфері в Україні», яка була досліджена разом з викладачем Рапушевською Ю.О. Результати статті відобразились у І розділі.

ВИСНОВКИ

В проведеному дослідженні були зроблені наступні висновки:

1. Розглянуто сутність поняття Smart-спеціалізація та з'ясовано, що це визначення тих пріоритетних галузей для регіону та потенціалу, який є в цьому регіоні. Основою цього методу, цього підходу, є те, що він базується на даних. Тобто це не чийсь догадки, не чийсь думки. Спочатку проводиться дуже глибоке дослідження підприємництва, яке є в регіоні, а також наукового й ресурсного потенціалу.

2. Визначено методологію планування регіонального розвитку в Україні: методологія планування регіонального розвитку в Україні є певною інструкцією з розвитку винахідливості і підтримки творчого мислення, зокрема, шляхом розумної концентрації ресурсів на найбільш стратегічних можливостях та викликах. Однак, це не рецепт або ліки від усіх проблем і викликів щодо регіонального розвитку, це документ для творчого застосування.

Шість практичних кроків, що становлять дизайн та методологію S3:

- Аналіз регіонального контексту та інноваційного потенціалу.
- Встановлення інклюзивної структури управління.
- Вироблення спільного бачення щодо майбутнього регіону.
- Вибір обмеженої кількості пріоритетів для регіонального розвитку.
- Встановлення узгодженої політики, дорожньої карти та плану дій.
- Впровадження системи моніторингу та оцінки.

Вони повинні впроваджуватися послідовно, один за одним. Окремо впровадження цих кроків не гарантує успіх розвитку.

3. В Одеській області найкращими ІТ-компаніями є: Provectus надає повний комплекс послуг по розробці програмного забезпечення для корпоративного сегмента, мобільних платформ, Web, Big Data і електронної комерції; NetPeak спеціалізується на наданні послуг по пошуковій оптимізації та контекстній рекламі для усіх видів бізнесу; DataArt спеціалізується на наданні фінансових послуг, телекомунікацій, медіа-

кампаній, медичного забезпечення, travel-сфера, дистанційне навчання; АВ Soft – веб-розробка та мобільні додатки; Luxoft надає послуги з формування цифрової стратегії і розробки програмного забезпечення, з клієнтською базою по всьому світу; Lohika провідний постачальник послуг аутсорсингу в сфері інформаційних технологій.

Зі SWOT-аналізу Одеського регіону можна зробити висновок, що дійсно ІТ-сфера в Одеському регіоні має дуже великі перспективи на зовнішнє інвестування.

За період з 2007 по 2013 та з 2014 по 2017 роки відповідно 2012 рік та 2015 рік були найліпшими по всіх проаналізованих показниках. Періоди розділяються через те, що у 2014 році в Україні почалась війна та криза економічна і політична, тому слід розмежовувати ці періоди.

4. Найбільшу вагу займає Львівський ІТ-кластер, друге місце посідає Харківський ІТ-кластер та третє місце – це Київський ІТ-кластер. Ці три кластери є найбільш успішними, тому що вони є інвестиційно привабливими. Це доводять нам показники кількості учасників та кількість масштабних проєктів. Одеса займає четверте місце, це дуже гарний результат. Це означає, що є куди розвиватись, адже саме Одеський регіон є одним з найпривабливіших для інвестування.

5. Одеса має багато цікавих проєктів, які є вже втіленими в життя та, які можуть бути втілені в подальшому за допомогою інвестування. Дана інформація доводить, що чим більше в Одесу вкладатися тим більше вона буде розвиватися та створювати нові гарні ідеї. які можна застосувати за межами міста Одеси та за межами України.

6. Для аналізу інвестиційної привабливості було обрано мультиплікативну трифакторну модель.

Застосування методу виявлення ізольованого впливу факторів дозволило визначити очищений вплив на зміну валового регіонального продукту Одеського регіону трьох розглянутих факторів, а також виявити напрямок і кількісну величину ефекту їх взаємодії:

- за рахунок збільшення валового регіонального продукту збільшився дохід регіону на 86,343 тис. грн. або на 1,297 %;
- за рахунок збільшення частки кількості зайнятих дохід регіону збільшився на 341,074 млн. грн або на 5,125 %;
- за рахунок збільшення об'єму реалізованих інформаційних та телекомунікаційних послуг збільшився дохід регіону на 1122,547 млн. грн або на 16,867 %.
- збільшення доходу регіону обумовило збільшення усіх показників на 77,266 млн. грн або на 1,161 %.

Одеський регіон має позитивну тенденцію до збільшення дохідності регіону, що, безумовно є гарним чинником для інвесторів.

7. Сутність інвестиційного проекту удосконалення системи перевезень пасажирів в маршрутних таксі в місті Одесі полягає в тому, що буде розроблено додаток, через який людина зможе самостійно вказати місце прибуття. А місце розташування буде відстежено завдяки GPS-навігації. Для реалізації даного проекту потрібні: додаток, електроні табло та планшети.

Всього маршруток працюючих: 1800 машин. З них треба обладнати не всі, а тільки ті, які менш задіяні, тобто мають не дуже прибуткові маршрути: 300 машин. З цього прораховані стартові витрати. Тому стартові витрати за 300 маршрутних таксі склали 955,7 тис. грн.

Збільшення прибутку за місяць планується на 66,7%.

Для того, щоб інвестор був зацікавлений вкласти свої кошти, в додатку буде присутня реклама від Google Ads, прибуток з якої буде отримувати інвестор. В місяць найменший прибуток від реклами складе: 15000 грн.

Термін окупності лише від реклами в додатку складає: $955700 / 15000 \sim 64$ дні, тобто трохи більше 2х місяців.

8. Основними рекомендаціями щодо розвитку Smart-технологій ІТ-сфери будуть наступні: покращення інфраструктури Одеського регіону, розвиток освіти, складання стратегічного плану покращення сфер економіки, соціальну сферу тощо, брати приклад з інших високорозвинених країн.

Список використаних джерел

1. European Commission. Smart Specialisation Platform. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu>
2. 7 канал. Смарт-спеціалізації: перспектива внедрения европейского опыта в украине (видео). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://7kanal.com.ua>
3. European Commission. Factsheet – What is Smart specialisation? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu>
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 року №932 Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів (редакція від 01.02.2019).
5. Smart-спеціалізація та stupid-реалізація. Шанс для економічного відродження регіонів, якого не можна втрачати. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/economics_of_regions
6. European Commission. National/Regional innovation strategies for smart specialisation (RIS3). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu>
7. Розробка стратегій інноваційного розвитку регіону на основі методології форсайту. Наукове мислення. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://naukam.triada.in.ua/index.php/>
8. Griniece E., Panori A., Kakderi C., Komninos A., Reid A. Methodologies for Smart Specialization Strategies: a view across the EU regions. Conference: International Conference for Entrepreneurship, Innovation, and Regional Development (ICEIRD 2017), At Thessaloniki. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.researchgate.net/>
9. Стратегії регіонального розвитку 2021-2027: що мають зробити регіони в цьому році, щоб вийти на якісно новий рівень стратегічного планування //

«Децентралізація». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/>

10. Топ-50 IT-компаній України, січень 2019: зростання на 18% за рік і подолання відмітки «6 000 спеціалістів». «DOU». [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://dou.ua> (редакція від: 11.02.2019).

11. IT Ukraine Association. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://itukraine.org.ua>

12. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

13. UNIT.City представил доклад по IT-сектору Украины: главные цифры и показатели. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://finance.ua>

14. Кластер: формат взаємодії підприємців. У чому переваги неформального об'єднання різних бізнесів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://msb.aval.ua> (редакція від: 07.02.2017)

15. Список IT-кластерів в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://prostir.wikia.org>

16. Наказ Державного комітету Статистики України від 15.12.2003 №444 Про затвердження форми одноразового державного статистичного спостереження N 1-амортизація (редакція від: 15.12.2003).

17. Головне управління статистики в Одеській області. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/>

18. Впровадження методики смарт-спеціалізацій для України. «Інвестиційний портал Запорізької області». [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://investment.zoda.gov.ua>

19. Методологія планування регіонального розвитку в Україні. «Інвестиційний портал Запорізької області». [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://investment.zoda.gov.ua>

20. Методологія планування регіонального розвитку в Україні. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1mGFTdteEiR2CrxbqTOdHAXSAHci5Auuh/view>

21. Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31.03.16 №79 Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації (редакція від: 31.03.2016).

22. Інвестиційне агентство Odessa5T. - Режим доступу: <https://odessa5t.com.ua>

23. Impact Hub Odessa. - Режим доступу: <https://impacthub.odessa.ua>

24. Терминал42. - Режим доступу: <https://terminal42.com.ua>

25. Одеський Національний Політехнічний Університет. - Режим доступу: <https://opu.ua>

26. Лещук Г.В. Активізація інвестиційної діяльності в регіоні за допомогою формування кластерних структур. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. Випуск 2-2 (08) / 2017.

27. Маркович І.Б. Передумови та особливості розумної «Смарт» - спеціалізації регіонів із врахуванням глобальних тенденцій.

28. Аксьонова В. Концептуалізація вимірів «smart-суспільства», «smart-технологій», «smart-освіти» як головних чинників формування «smart-культури».

29. Smart-технології в Україні і світі // «MOLODI.IN.UA». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://molodi.in.ua>

30. Тимошенко Н.Ю., Ронський Б.Ю. Проблеми та перспективи розвитку ІТ-індустрії в Україні. – 2017 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/17_ukr/57.pdf

31. Рейтинг украинских ИТ-школ по количеству выпускников за 2015 год. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dou.ua>

32. Рейтинг украинских ИТ-школ по количеству выпускников за 2016 год. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dou.ua>

33. Орлова О.М. Особливості управління персоналом в ІТ-сфері. – 2017 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua>

34. Пермінова С.О., Гогот М.М. Проблеми та перспективи розвитку ІТ-галузі в Україні. – 2017 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.spilnota.net.ua/>

35. Коденська М., Соколюк К. Перспективи та проблеми розвитку smart-технологій в Україні. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ir.lib.vntu.edu.ua>

36. Индекс развития информационно-коммуникационных технологий в странах мира 2017 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gtmarket.ru>

37. Measuring the Information Society Report 2017 (стр. 31) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nonews.co>

38. Индекс развития информационно-коммуникационных технологий в странах мира 2014 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euroosvita.net>

39. Индекс развития информационно-коммуникационных технологий в странах мира 2013 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gtmarket.ru>

40. Индекс развития информационно-коммуникационных технологий в странах мира 2015 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gtmarket.ru>

41. Где больше платят программистам. Сравниваем 22 страны [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://habr.com>

42. Зарплаты программистов в странах мира. Где айтишнику жить хорошо? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://porady.org.ua>

43. Какие зарплаты получают программисты в разных странах мира [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.forumdaily.com>

44. Рейтинг стран мира по индексу уровня образования за 2016 год [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gtmarket.ru>

45. Рейтинг национальных систем высшего образования за 2017 год [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gtmarket.ru>

46. ТОП-10 досяжний українцев в мировом ІТ [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://marketer.ua>
47. Винничук Р.О., Склярчук О.В. Особливості розвитку ІТ-ринку в Україні: стан та тенденції. – 2015.
48. Тернова І.А., Каразіна В.Н. Роль ІТ-сектора України у розвитку зовнішньоекономічної діяльності. – 2016.
49. Капранова Л.Г., Капранов М.А. Сучасні тенденції розвитку підприємництва в Україні // Reporter of the Priazovskyi State Technical University. – 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eir.pstu.edu>
50. ВВП України. «Минфин». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua>